

Гораш К.В.,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу
інновацій та стратегій розвитку освіти
Інституту педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ В ПІДРУЧНИКОТВОРЕННІ

Освітні зміни в контексті сучасної реформи націлені на оновлення змісту та структури української повної загальної середньої освіти, підвищення якості науково-методичного і навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, розроблення нових освітніх стандартів та створення шкільних підручників нового покоління.

Якість освітніх змін залежить від якості прогнозування їх наслідків та розрахунків ефективності і соціально-економічної результативності. Наукове прогнозування націлене на одержання нового знання про об'єкт прогнозування в майбутньому (в нашому дослідженні об'єктом прогнозування є зміст і структура шкільного підручника), що передбачає застосування методів прогнозування в розробленні сучасної навчальної книги [3].

Методи прогнозування

- 1) Метод експертних оцінок** передбачає врахування суб'єктивних думок експертів про майбутній стан об'єкта прогнозування.
- 2) Економетричний метод** дозволяє сформувати модель майбутнього стану об'єкта дослідження на основі статистичної інформації про минулі події.
- 3) Метод екстраполяції** базується на статистичних спостереженнях за динамікою певного показника, визначенні тенденції його розвитку і продовженні її у майбутньому.
- 4) Метод інтерполяції** - здійснення прогнозу по розвитку окремих показників.
- 5) SWOT-аналіз** формується шляхом вивчення інформації про ситуацію на ринку освітніх послуг, очікувань споживачів та роботодавців як учасників цільових освітніх ринків, аналізу думок незалежних експертів.
- 6) Метод „Делфі”** - метод евристичного прогнозування (алгоритм, спроможний видати прийнятне рішення проблеми серед багатьох рішень).

The image contains two graphs. The top graph, titled "Екстраполяція плану", shows a coordinate system with "Продуктивність" (Productivity) on the y-axis and "Час" (Time) on the x-axis. It features three lines: a blue horizontal line for "План" (Plan), a red line for "Факт" (Fact) that starts below the plan and rises to meet it, and a green line for "Прогноз" (Forecast) that continues the upward trend of the fact line. The bottom graph shows a coordinate system with a y-axis labeled "y" and an x-axis labeled "x". It displays a blue line connecting points labeled x_1 , x_2 , x_3 , and x_4 . A dashed line extends from x_3 to x_4 , representing a forecast.

Форсайт метод

Форсайт (від англ. foresight — погляд у майбутнє, передбачення).

Методологія Форсайт — це сукупність інструментів, які дають можливість не вгадувати проблеми майбутнього, а ставити мету у вигляді бажаного очікуваного результату.

Це активний прогноз, який включає елементи впливу на майбутнє з урахуванням ресурсів, які є і необхідні для розвитку.

Метод Форсайта — це сукупність методів прогнозування

Трикутник Форсайта

На відміну від традиційного прогнозування, до **Форсайту** залучають широке коло експертів із різних сфер діяльності, практикують опитування певних груп населення (жителів регіону, молоді тощо), які зацікавлені у розв'язанні проблем, що обговорюються в рамках проекту.

Зарубіжний досвід прогнозування: практичні приклади та результати впровадження

Сьогодні за кордоном **прогностичними дослідженнями в освіті** займається ряд великих науково-дослідних організацій та центрів, наприклад:

- Інститут з вивчення та планування освіти в Гамбурзі (по лінії ЮНЕСКО);
- Міжнародне бюро з освіти в Женеві;
- Науково-дослідний педагогічний центр у Парижі;
- Міжнародний Банк реконструкції та розвитку у Вашингтоні;
- Асоціація майбутнього дослідження у США;
- Інститут міжнародних педагогічних досліджень у Франкфурті-на-Майні в Німеччині, тощо

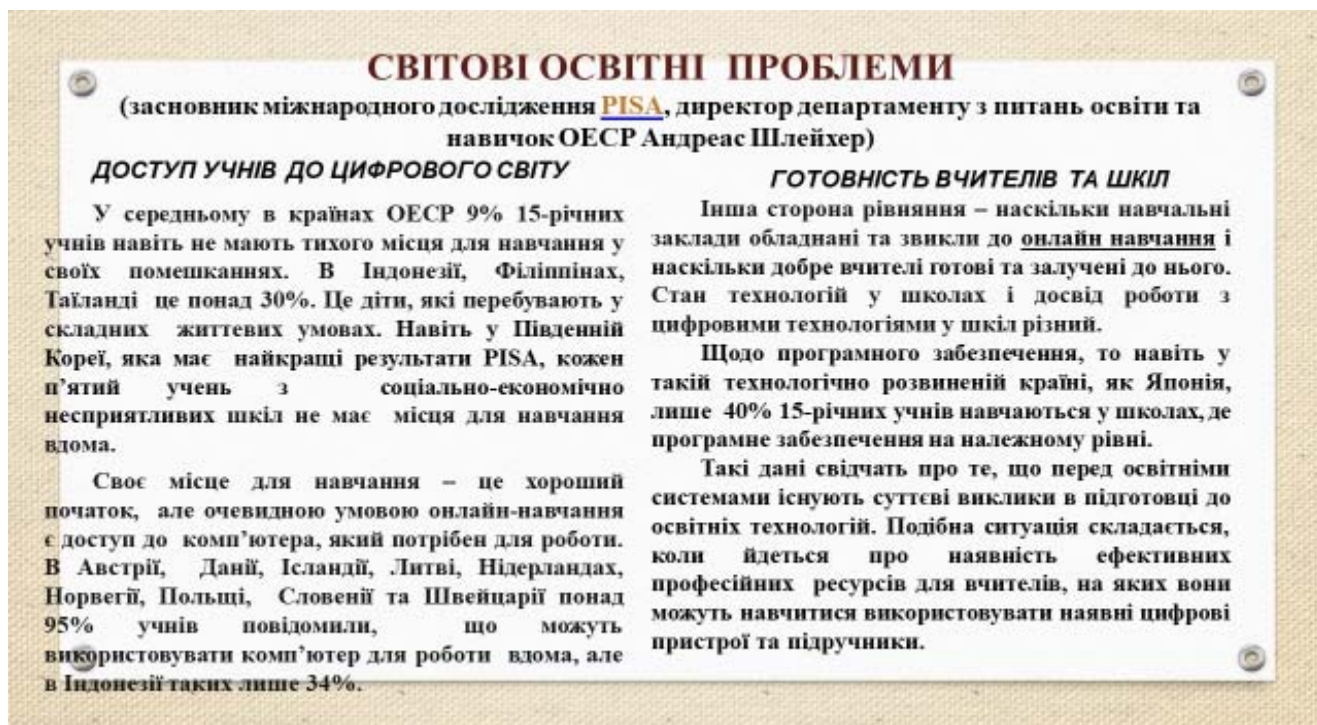
Консультаційно-дорадчий орган України, завданням якої є прогнозування забезпечення якості освіти

Науково-методична рада Міністерства освіти і науки України

Для української освіти важливим є наукове розроблення прогнозів розвитку підручникотворення з урахуванням критеріїв оцінювання якості українських підручників на основі результатів досліджень вітчизняного та міжнародного досвіду оцінювання; застосування міжнародного досвіду в створенні українських підручників (зокрема, застосування методик, технологій розроблення змісту підручників та електронних додатків); співпраця українських видавництв шкільної книги із міжнародними освітніми об'єднаннями, медіа та асоціаціями

(Асоціації європейських освітніх видавництв, Міжнародна асоціація досліджень у галузі шкільних підручників тощо).

Сучасний шкільний підручник дослідниками характеризується як навігатор, що дає змогу учням швидко та вільно орієнтуватись в навчальних матеріалах, знаходити ключ (алгоритм) до розв'язання навчальних завдань та лабіринт, що зацікавлює і мотивує до пошуку й дослідження.

Застосування методів прогнозування в підручникотворенні дає змогу передбачити зміни навчальної книги як за змістом, структурою, так й формою та технологіями виготовлення; розробити вимоги до шкільного підручника на основі прогнозів наслідків змін, які відбуваються в світі, державі та українській освіті під впливом різних зовнішніх і внутрішніх чинників.

Ключові слова: сучасний шкільний підручник; методи прогнозування; підручникотворення.

Література:

1. Гораш К. В. Комплексний підхід до прогнозування розвитку загальної середньої освіти / Гораш Катерина Вікторівна // Український педагогічний журнал. — 2017. — № 4. — С. 94–99.
2. Інсайти від PISA про наявність та використання цифрових інструментів для навчання. НУШ. Нова українська школа. 2020. URL: <https://nus.org.ua/articles/insajty-vid-pisa-pro-nayavnist-ta-vykorystannya-tsyfrovyh-instrumentiv-dlya-navchannya/> (дата звернення: 19.04.2021).
3. Педагогічне прогнозування розвитку загальної середньої освіти : практичний посібник / Л. А. Онищук, А. Д. Цимбалару, Д. О. Пузіков, К. В. Гораш та ін. за наук. ред. Д. О. Пузікова. – К. : КОНВІ ПРІНТ, 2019. – 160 с.